

Rikoslain seksuaalirikossäännösten kokonaisuudistus

Eduskunnan lakivaliokunnan kuuleminen 22.4.2022

Henrik Gustafsson

Invalidiliiton lakimies

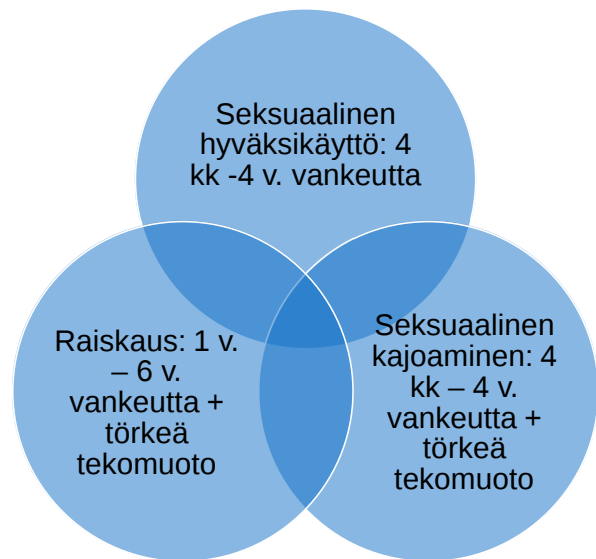
Vammaisvaikutusten arviointi (VAVA)

- Yleisesti voidaan todeta, että lakiesitys on seksuaalirikossäännösten kokonaisuudistus ja varsin kattava, koska useita uusia rikostunnusmerkistöjä ja raiskaus määritellään suostumuksen eikä käytetyn väkivallan kautta.
- Vammaisvaikutusten arviointi puuttuu eikä pelkästään maininta seksuaalisen hyväksikäytön perusteluissa vammaisten ihmisten oikeudesta vapaaehtoiseen seksuaaliseen kanssakäymiseen ja seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen riitä, vaan sitä olisi avattava vaikutusarviointia koskevassa kohdassa
- Vammaisvaikutusten arviointi kattaa nimenomaan vammaisten ihmisten osalta, miten laki vaikuttaa heidän elämäänsä
- Vammaisvaikutusten arviointi luo ennakkollista oikeussuojaa vammaisten perus- ja ihmisoikeuksien toteuttamiseksi
- Vammaiset naiset ja tytöt kokevat tilastojen mukaan useampikertaista seksuaalista häirintää ja väkivaltaa kuin muut naiset ja tytöt

Seksuaalinen hyväksikäyttö (RL 20:5)

- RL 20:5.1 sanamuoto ongelmallinen oikeudellisesti, koska pykälä sisältää sukupuoliyhteyden ja muut seksuaaliset teot
- Seksuaalinen hyväksikäyttö on väkivaltaa, jossa tekijältä edellytetään tahallisuutta ja aktiivista toisen tahdon murtamista; aiempi "taivuttaa" muutettu "saa osallistumaan"
- Ei perusteita alakohdan 3) vammaisia koskevalle erityissääntelylle, vaan kuten kaavio osoittaa, rikosvastuu voidaan toteuttaa raiskauksen tai uuden seksuaalisen kajoamisen kautta
- Ei törkeää tekemuotoa säädetty laissa
- RL 20:5.1 alakohta 3) on kumottava, koska asettaa vammaiset ihmiset eriarvoiseen asemaan oikeussuojan saatavuuden osalta esim. tahdonvastainen sukupuoliyhteys (sairaala/laitos ja muu toimintaympäristö)

YK:n vammaisyleissopimus

- Suomi ratifioi YK:n vammaisyleissopimuksen 10.6.2016, joka on voimassa lakina osana oikeusjärjestystämme
- YK:n vammaisyleissopimus tunnista vammaisten naisten ja tyttöjen muita haavoittuvamman aseman (art. 6 Vammaiset naiset)
- YK:n vammaisyleissopimuksen art. 13 edellyttää tehokasta oikeussuojan saatavuutta vammaisille ihmisille
- YK:n vammaisyleissopimus art. 16 (Vapaus hyväksikäytöstä, väkivallasta ja pahoinpitelystä) edellyttää, että otetaan käyttöön "tehokkaat mm. naisiin ja lapsiin keskittyvät, politiikat ja lainsäädännön varmistukseksi, että vammaisiin henkilöihin kohdistuvat hyväksikäyttö-, väkivalta- ja väärinkäytöstopaukset tunnistetaan, tutkitaan ja, mikäli tarkoituksenmukaista, saatetaan syytteeseen."

KIITOS!

Henrik Gustafsson

lakimies

Invalidiliitto ry

Yhteiskuntasuhdeyksikkö

+358 44 765 06 93

henrik.gustafsson@invalidiliitto.fi

Twitter: @HenGustafsson

Linkki YK:n vammaisyleissopimus –käsikirjaan:

https://www.invalidiliitto.fi/sites/default/files/2020-04/YK_vammaissopimus_paivitys2019_0.pdf

Mukana luomassa yhdenvertaista ja esteetöntä Suomea.

